

„Brezbožna španska revolucija se more zahvaliti za svojčasni uspeh tiskovni organizaciji in propagandi ter podobnim tehničnim sredstvom, ki so jih katoličani zanemarili.“
„Osservatore Romano“

NOVIN SLOVENSKE KRAJINE

N. P. n. Prekmursko muzejsko društvo, M. Sobota.

za inozemstvo 72 Din,
z Marijinim L. 100 Din,
za Ameriko 3 dolare

Štey. položnice 11-806

Uredništvo v Lendavi
Uprava v Črensovcih

Izhajajo vsak četrtek za prihodnjo nedeljo

Moč pesmi

Akademski pevski zbor, najboljši slovenski, morda celo najboljši jugoslovanski, je pretekli teden priredil svoje koncerte po južnih krajih naše države. Zbor je pel v Sarajevu, nato v Belgradu in Nišu, končno v Skoplju. Povsod je bila slovenska pesem z največjim navdušenjem sprejeta.

Ločimo tri glavne vrste besednega izražanja: prozo, dramo in pozijo. Proza nam govori in nevezani besedi, zato jo točno le težje ponovimo; tudi ni v prozi vsaka beseda nujne važnosti. Drama je dvo — ali več — govorski način izražanja in hoče biti najbolj razgiban odmev življenja. Proza in drama izražata tudi umetnikova čustva, vendar to le mimogrede: glavno so misli, besede in dejanja drugih nastopajočih oseb. Pesem pa je v prvi vrsti izraz osebnih čustev umetnika samega v vezani besedi, ki si jih zato lažje zapomnimo, ker se blaglasno menjajo naglašeni in nepoudarjeni slogi. Zato nekatere pesmi kar silijo v napev. Seveda se pri tem nočemo pretekati z literarnimi kritiki o večji ali manjši točnosti gornjih oznak, gre nam za splošno predstavo o vrstah besednega izražanja.

Včasih nastopijo dobe, ko ni časa zlasti za daljše izražanje v prozi, ravnotako za dramo ne. Sovražnik lahko prepove in prepreči oboje, tako v pismu kakor v govoru. Niti ni trpeči razpoložen za take stvari. Pesem pa, če jo dvigne primerna melodija, je takrat zlasti zaželjena tolažnica. V naših dneh znamo, kako politično premagane narode njihova pesem s tem večjo silo veže v skupnost, ki nalikuje družinski. Znan je vpliv pesmi „Še ni Poljska izginila“ in „Još Hrvatska ni propala“. Vojaki s fronte znajo pripovedovati, kako jih je vse izmučene primerna pesem znova podžgala včasih za odločilno borbo.

Naši izseljenci dobro vedo, kako jih je domača pesem, svetna ali cerkvena, v tujini tako silno spomnila na lepoto domovine, da so se zasolili tudi neupogljivi možje.

Ni brez pomena, da se nebeška blaženost povezuje z večno pesmijo. Pesem, v bolečinah rojeni izraz človekov, bo vedno mogočna sila.

Slovenska pesem je, skoraj bi rekli, svetovnoznan po svoji lepoti. Naše stare prekmurske pesmi, zlasti cerkvene kakor tudi svetne, so del slovenske pesmi, katero morejo in morajo obogatiti z našo slovensko lepoto. Čuvajmo kot dragocene bisere naše starinske pesmi, prepevajmo jih, zapisujmo jih vsi, ki nam je to srčna potreba. Gotovo, da se ne smemo zapirati pred lepoto drugih in novih pesmi, a grešili bi, če bi svoje zametavali.

Gojimo predvsem naše skupno cerkveno petje, ki je nekaj tako lepega in tako pristno cerkvenega, da tega ne smemo nikdar pozabiti. Gotovo je tudi eden izmed znakov močnega verskega življenja skupno cerkveno petje. Naj le nastopi zbor, kjer more, a ne vedno, prednost mora imeti skupno petje.

† škof Dr. Dionizij Nyarady

14. aprila je nenadoma umrl, začet od srčne kapi, grškokatoliški škof Dr. Nyarady, ki je ta čas vršil kanonično vizitacijo v Mrzlem Polju v Žumberku. Star je bil 65 let, rojen v Bački v Ruskem Krsturu. Letos so hoteli v Križevcih na Hrvaškem slovesno proslaviti 20 letnico njegovega škofovanja. Zelo je ljubil glazbo, slavni Ciril-Metodov cerkveni zbor je njegova zasluga. Ko je propadla Češkoslovaška, so grkokatoličani Podkarpatske Rusije, bili pod njegovim duhovnim skrbstvom.

Slovenski književniki v Zagrebu

12. aprila je prišla v Zagreb skupina slovenskih književnikov, da hrvaškimi književnikom vrne obisk v Ljubljani.

Slovenske književnike so pričakovali na postaji njihovi hrvaški tovariši s predsednikom Društva hrvaških književnikov g. dr. Jakovljevičem in tajnikom g. Kovačičem na čelu. Ko je vlak privozil na postajo, so izstopili slovenski književniki pod vodstvom prof. Franceta Koblarja in sicer: Franc Finžgar, Oton Zupančič, Pavel Golia, dr. Igo Gruđen, dr. Anton Vodnik, Edvard Kocbek in Bratko Kreft. Na peronu so se poleg članov Društva hrvaških književnikov in drugih hrvaških društev, zbrali predsednik in tajnik Slovenskega doma g. Vekoslav Kastelic, župnik slovenske cerkvene občine sv. Roka v Zagrebu in številni meščani. Ko so gostje stopili iz vlaka, so jih pristrčno pozdravili njihovi hrvaški tovariši. Predsednik Društva hrvaških književnikov dr. Jakovljevič jim je želel ravno tako prijetno bivanje, kakršnega so bili deležni hrvaški književniki v Ljubljani.

Zahvalil se mu je predsednik Društva slovenskih književnikov g. France Koblar in je izrazil pristrčno veselje, da se jim je nudila prilika vrniti obisk in se čim bolj spoznati ter navezati stike med seboj. Predsednik Slovenskega narodnega doma univerzitetni profesor g. dr. Zarnik je ravno tako pozdravil goste v imenu Slovencev, ki žive v Zagrebu in ki so tu našli svojo drugo domovino. Go-

stje so potem v spremstvu svojih hrvaških tovarišev odšli v hotel „Esplanade“, kjer so bili gostje Društva hrvaških književnikov. Zvečer so čitali svoja dela v že zdavnaj razprodani dvorani Malega gledališča.

„Hrvatski dnevnik“ piše o značaju tega obiska tudi v svojem uvodnem članku, v katerem navaja zveze Hrvatov s Slovenci, ki trajajo več kot tisoč let in katere se v zgodovini često prepletajo. Za časa Ljudevita Posavskega so se Hrvati in Slovenci skupno borili proti Frankom, za časa kmečkih uporov so se hrvaški in slovenski kmetje dvignili proti družabnim krivicam in se skupno borili za svoje pravice. Pri ocenjevanju odnosov med Hrvati in Slovenci je potrebna dalekovidnost. Mogoče je kdaj položaj, da se komu zdi, da se koristi obeh oddaljuje, toda če nimamo pred očmi samo trenutnih interesov, ampak bodočnost, vidimo, da si interesi slovenskega in hrvaškega naroda nikoli ne nasprotujejo.

Ob prihodu slovenskih književnikov v Zagreb je g. prof. Koblar podal iste izjave o zvezah Hrvatov in Slovencev, katere so posebno v zadnjem stoletju neoprtne in ki se vedno bolj krepe. Spominja na dobo ilirizma, potem na preporod hrvaške kulture po letu 1870 in mladinsko gibanje v skupni borbi za svobodo. Vse to so stvari, katere so tesno družile Hrvate in Slovence in nekaj časa so bile oči vseh slovenskih rodoljubov obrnjene proti Hrvatski. Od Hrvatov smo dobili prve naše čitalnice.

Dve daljni deželi in vojna

Danska leži med Srednjo Evropo in Skandinavskim polotokom ter med Vzhodnim in Severnim morjem, zato je izredno važna kot prehodno področje. Njeno ozemlje sestoji iz polotoka Jütlanda in okrog 600 otokov, od katerih je le 92 naseljenih. Potom morskih ožin Skageraka, Kategata, Oeresunda, Velikega in Malega Belta je Danska do otvoritve kanala, ki spaja Vzhodno in Severno morje, obvladala vhod v Vzhodno morje.

Danski pripadajo *Faeroerski* otoki, *Islandija* in *Groenlandije*, ogromen otok (2.170.000 km²), skoraj bi lahko rekli celina. Toda večina te površine je stalno pod večnim ledom in snegom, zato je tu le 17.000 prebivalcev.

Danska pokrajina je valovita, z nizkimi griči posejana nižina. Najvišja točka je komaj 172 m, (torej več kot 2 krat manjši kot najvišja prekmurska vzpetost.) V pokrajini so številna majhna jezera. Precej močni so vetrovi in pogosto nagle spremembe vremena. Morje na danskih obalah skoraj nikdar ne zmrzne.

Danska meri 42.931 km² in ima nekaj nad 3.800.000 prebivalcev, 40% prebivalstva živi v mestih. Dosti se izseljujejo, zlasti v Severno Ameriko. Danci pripadajo severnogermanski rasi. Po veri je 98,6% luteranov, 0,7% katolikov, ostali so drugih krščanskih veroizpovedi in židje. Katoliška cerkev ima v glavnem mestu Kodanju apostolski vikariat, ki obsega 17 podružnic. Nepismenih v državi skoraj ni.

Glavna pridobitna panoga je živinoreja: največ prašiče, govedo, konje, tudi ovce. Izvažajo zlasti mleko, surovo maslo, sir, meso in jajca, od tega 60% v Anglijo. Poljedelske proizvode morajo uvažati.

Danska trgovinska mornarica šteje nad 2000 trgovinskih ladij.

Zdaj je vladal na Danskem kralj Kristijan X, po ustavi mora biti luteran. Politično življenje je zelo umerjeno.

Norveška meri 323.795 km² (je torej večja kot Jugoslavija), zavzema 1.756 km dolg in 100–400 km (na jugu) širok severozapadni pas Skandinavskega polotoka ob Atlantskem oceanu, Severnem ledenem morju, Severnem morju in prelivom Skagerakom in Kategatom. Na kopnem meji na Švedsko in Finsko.

Pokrajina je gorata in gozdnata (24% površine je pokrite z gozdovi) ter silno razsekana. Podnebje je mrzlo in vetrovno. Najvišji vrh Glitterind meri 2.481 m (malo manjši kot naš Triglav). Ima tudi več ledenikov. Posebnost norveške obale so „fjordi“, to so močno razčlenjeni zalivi, ki se zajedajo globoko v obalo; po fjordih je Norveška svetovno znana.

Države je redko naseljena, ima nekaj manj ko 3 milijone prebivalcev. Po veri je 97% luteranov. Nepismenih ni. Svetovnoznan norveška pisatelj sta Ibsen in Hamsun.

Rudna bogastva: žveplo, železo, srebro, volfram, krom, kadmij, molibden, zlato, baker, svinec, pirit, aluminij, cink in nikelj, na Spitzbergih premog. Industrija je zelo razvita: izdelava lesnega papirja, elektrokemična, predelava rib, gumijasti čevljiarski izdelki; vse to tudi izvažajo. Njihova trgovinska mornarica je štela 4.500 ladij.

Sedanji kralj Haakon VII. se je l. 1896 poročil s princezino Maud, hčerko angleškega kralja Edwarda VII. Prestolonaslednik princ Olaf se je l. 1929 poročil s princezino Marto Švedsko.

Norveška ima splošno, vojaško dolžnost, toda regruti služijo samo 4 mesece, pa še to deloma v obrokih. Če bi mobilizirali vse sposobne možke, bi lahko postavili do 400.000 ljudi vojske.

Kakor smo že v zadnji številki poročali, je Dansko in Norveško zasedla Nemčija. Dočim je Danska to sprejela brez boja, je pa Norveška Nemčiji napovedala vojno. Norveški pomagajo zavezniki. Boji so zelo srditi

in je težko prerokovati, kakšen bo končni izid. Začetni boji so se razvijali na več kot 100 raznih točkah: to je nov način pomorsko-zračnega vojevanja, ki ga opazujemo prvič v pomorski vojni zgodovini.

Težko je že zdaj reči, koliko ladij in podmornic je bilo zalatino potopljenih, poročila obeh taborov si nasprotujejo. Izgleda pa, da je Nemčija imela večje izgube. Zavezniki skušajo osamiti nemške oddelke, ki so se v začetku vojne izkrkali v norveških pristaniščih. Zato je nevarnost, da bodo Nemci šli svojim na pomoč prek Švedske, kjer že odvažajo žene in otroke z juga na varnejša mesta.

Anglija je zasedla danske otoke *Faeroe* in glede *Islandije* je podvela vse potrebno, da ta otok ostane pod angleškim nadzorstvom. Guverner *Faeroe* otokov je postal angleški vladi brzojavno zahvalo za ukrepe, ki jih je angleška mornarica storila, da obvaruje otočje pred napadi sovražnika, kakor tudi za obljubo, da bo Anglija *Faeroe* otoke vrnila Danskemu po zaključeni vojni.

Nemci so popolnoma razrušili več norveških mest. Nemška letala so posebej zasledovala norveškega kralja in večkrat vrгла bombe na kraj, kjer se je kralj mudil. Kralju se je dozdej vedno posrečilo, da je pravočasno ušel.

Izgleda, da je Nemčija napad na Norveško že dolgo naprej in skrbno pripravila. Čete je prepeljala skrite v trgovinskih ladjah. Na dano znamenje po radiu so nemški izletniki, ki jih je bilo na stotine na Norveškem, oblekli uniformo, prijeli za orožje in šli na pomoč nemškemu oddelku. Tudi so Nemci takoj po vdoru v glavno mesto Oslo, imenovali svojo vladno pod vodstvom norveškega narodnega socialističnega majorja Quislinga. Proti tej vladi je redna norveška vlada izdala sledeči proglas:

Nemška vlada je zahtevala od kralja, da s svojim dekretom potrdi vlado, ki je deležna zaupanja Nemčije in ki jo je postavil voditelj Nemčije. Kralj je to zahtevo odklonil, ker bi nje sprejetje izpremenilo Norveško v nemškega vazala.

Tudi v bodoče bo edina zakonita vlada na Norveškem dosejana vlada, ker uživa zaupanje naroda, vlada, ki ji načeljuje Nigardsvold in ki že celih pet let vodi državo v soglasju s parlamentom.

Nigardsvoldova vlada je v trenutku, ko so Nemci začeli korakati na Norveško, odstopila, državni zbor pa je soglasno sklenil, da naj vlada še nadalje vodi državo.

Ves norveški narod naj kakor en mož podpre sedanjo ustavno državno stanje in pomaga ohraniti svobodo in neodvisnost Norveške. Nemčija je izvršila nasilno dejanje proti Norveški. Nemci so navallili na nas z bombami in z drugim ubijalnim orožjem, da uničijo mali narod, ki ni zahteval ničesar drugega, kakor da bi živel v miru. Norveška vlada je prepričana, da ves kulturni svet obsoja to nasilno dejanje. Še bolj je pa prepričana, da je norveški narod odločen vse žrtvovati, da se mu vrmeta svoboda in neodvisnost, ki ju je pomandrala tuja sila. Morda se za zdaj slika bodočnost Norveške v mračnih barvah. Vsekakor bodo zavojevalci mogli prizadejati naši državi silno škodo. Toda vlada je kljub vsemu temu prepričana, da bo po vsej tej nesreči naša domovina doživela lepšo bodočnost v znamenju svobode. V tem duhu pozivamo ves narod, naj si ostane v svesti norveških svobodoljubnih izročil in nadaljuje boj za njihovo ohranitev, zavedajoč se vzvišenih idealov, ki so bili stoletja in stoletja temelj napredka naše domovine. Živela svobodna Norveška! Živela domovina!

Nedela

po vüzmi štrta

Pravo je Jezuš vučenikom svojim: „Idem k onomi, ki me je poslao“, i nišče od vas me ne pita: „Kama ideš?“ Ali ka sam vam eta pravo, je žalost napunila vaše srce. Ali istino velim vam: za vas je dobro, da odidem. Ar če ne odidem, Oveseliteo ne pride k vam, če pa odidem, vam ga pošlem. I gda on pride, karao de svet od greha, i od pravice, i od sodbe. Od greha zato, ka so nej vervali v mene; od pravice pa, ka idem k Oči i že me ne te vidili; od sodbe pa, ar je poglavnik etoga sveta že osojeni. Ešče vnoga vam mam praviti, a zdaj ne morete nositi. Kda pa pride on, Düh pravice, vas bo včio na vso pravico, ne bo najmre gučao sam od sebe, nego šterakoli bo čüo, bode gučao i štera so prišestna, vam nazvesti. On bo mene dičo, ar z mojega vzeme i vam nazvesti. (Jan. 16. 5—14.)

Na poti našega življenja zademo večkrat v kamen, ki nam je v izpotitko, ki nas rani, i z lastnov slabov močjov se ga skoro ne mogoče ogniti. So pač istinske reči sv. Pisma: „Težek jarem leži na Adamovoj deci, od dneva, gda so rojeni, pa do dneva, gda se povrnejo v zemljo, ki je mati vseh.“

Kolikokrat se zgodi, da človek po mnogom boji i napori misli, da je rešen vseh nadlog, da sme mirno gledati v prihodnost. Vse, ka je želeo, je izpunjeno, skoro bi smeo praviti s svetopisemskim bogatinom: „Zdaj, duša moja vživa, ka si pridobila!“

Toda nepričakovano, kak strela z jasnoga neba, ga zadene nesreča, ne ve odked i kak je to prišlo, i to ga tlači, to ga silno muči.

Dostokrat se veselimo svojega zdravja. Počütimo se tak dobro, da si mislimo, niedna reč nam nemre naškoditi. V svojem zdravju se celo pozabimo za to Bogi zahvaliti — pa naskori isküsimo kaj drugoga. Rahli vetriček nas podere i priklene za več tjeđnov na posteo. Bolečine so velike, pa nega človeka, ki bi nam mogoče pomagati. Z jočom, ječanjom i zdičavanjom si skušamo polajšati svoje bolečine.

Pa se zgodi večkrat še kaj hüšega. Hüdobni lüdje nas preganjajo, ogrizavlejo, vzeti nam ščejo dobro ime. Pri vsem tom pa je najhüše to, da najbrž nemamo sredstva, s šterim bi se branili. Što nam bo pomagao? Kak zadene nesreča posame-

Smehljajoči se kardinal

(Spomini na † Verdier-a)

Slišal sem ga, ko je umeščal novega župnika v pariškem predmestju. Mala, zelo lepa cerkev je bila nabito polna. Kardinalski plašč z vlečko ga je oviral, da ni mogel dosti mahati z rokami. Tudi ni bilo potrebno, saj nas je vse osvajal že z glasom samim, tako čudovito blaglasno mu je donel. Med drugim je dejal: „Zato sem tega gospoda župnika postavil sem, da bo zgradil novo cerkev, ker je ta premajhna, kakor sami vidite.“ To je tako naravno povedal, da so vsi znali, da je to samo po sebi umevno. Na podoben način je v Parizu in okolici dal zgraditi okoli 150 svetovnoznanih „chantiers du Cardinal“ (kardinalove cerkvice).

Za novo leto 1939 nam je govoril na posebnem sestanku. Bilo nas je zbranih preko 300 pariških duhovnikov. V veliki dvorani so bili nameščeni tudi zvočniki, da ja nismo izgubili nobene njegove besede. Pa smo tudi želeli vsako slišati; tako prisrčno je govoril duhovnikom, res očetovski. Pri tem je povedal tudi te globoke misli: Nekdo mi je dejal, da je Francija zato tako globoko padla, da je našla zadostno globino za tem silnejši in navpičnejši dvig. Visoki osebnosti sem izrazil svojo ugotovitev, da pri nas ni več protiklerikalizma. To je razumljivo, Eminenca, ker tudi klerikalizma več ni“, mi je odgovoril.

Ko sem bil lansko leto v Pragi, so mi tam izrazili občudovanje nad tremi stvarmi v Franciji: duhovščina, vojska, mladina. To troje daje naj-

Papež o družini in državi

Na vsak način pa, kolikor težje žrtve zahteva država od posameznikov in družin, toliko bolj svete in nedotakljive morajo biti pravice vesti. Država more zahtevati blago in kri, nikdar pa ne duše, ki jo je Bog odrešil. Naloge, ki jo je Bog zaupal staršem, da skrbe za telesni in duhovni blagor svojih otrok in da lepo rastejo v verskem duhu, te naloge jim nihče ne more odvzeti, to bi bila strašna krivica.

Gotovo pa mora ta vzgoja gledati tudi na to, da bo mladina kdaj znala razumno, zavestno in s ponosom izpolnjevati tiste dolžnosti plemenitega domoljubja, ki priznava zemski domovini vso dolžno mero ljubezni, vdanosti in sodelovanja.

Po drugi strani pa bi bila vzgoja, ki pozablja ali, še huje, namenoma noče voditi mladine k nadzemeski domovini, krivica zoper mladino samo, krivica zoper neomajne dolžnosti in pravice krsčanske družine; taka vzgoja je zašla in tudi zaradi naroda in države bi jo bilo treba vrniti na pravo pot. Tistim, ki ne nosijo odgovornosti, bi se taka vzgoja morda zdela kot vir sile in poleta; v resnici pa bi bilo uprav nasprotno, žalostne posledice bi to izkazale. Žalitev „Kralja nad kralji in Gospoda nad gospodi“ (Mr 10, 14) bi prinesla najbolj trpke sadove. Država pa, ki razbremeni razboljena in ranjena srca krsčanskih očetov in mater skrbi in jim vzpostavi njihove pravice, s tem samo pospešuje svoj lastni notranji mir in si polaga temelje za srečno bodočnost. Duše otrok, ki jih Bog daje staršem in je pri krstu Kristus položil na nje svojo kraljevsko roko, so sveti zaklad, ki ga božja ljubezen nad vse silno varuje. Isti Kristus, ki je dejal, „pustite otročiče, naj prihajajo k meni“, je tudi — kljub svojemu usmiljenju in dobroti — zagrozil strašno gorje vsemu, ki pohujšujejo njemu najljubše. Katero pohujšanje pa je za rodove

znika, zdaj toga zdaj onoga, tak obišče tudi cele občine, dežele, narode. Tri strašne šibe: küga, lakota i vojska ne mirüjejo nikdar. Ka naj včiniimo pri vsem tom?

Gda smo tak zbegani i v čüdnom položaji, da bi skoro dvomili, ali Bog poslušä naše prošnje, ali ne, nam je potreben vodnik, ki nas vodi, trbe nam tolažnika, ki nas vči, tolaži pa osrečuje.

Te naš vodnik i tolažnik je Sv. Düh. On nas vči i nam pojasnjuje, odkod i zakaj vse to, ka trpimo.

bolj pogubno in bolj trdovratno kot vzgoja mladine, ki vodi stran od Kristusa, „resnice, poti in življenja“ in slednjič pripelje do očitnega ali prikritnega odpada od Kristusa? Ta Kristus, od katerega so pehali in še pehajo mlade rodove, pa je isti, ki je od svojega večnega Očeta prejel vso oblast v nebesih in na zemlji. On ima v svoji mogočni roki usodo držav, ljudstev in narodov. On skrajšuje in podaljšuje življenje, On daje in zadržuje rast, uspeh in veličino. Od vsega, kar je na zemlji, samo duša ne pozna smrti. Vsaka vzgoja, ki ne prizna in ne čisla svetih vezi krsčanske družine, ki jih brani sveta božja postava, in jih razdira, vzgoja, ki zapira mladini pot do Kristusa, da ne bi „veselo zajemala vode iz studencev Zveličarjevih“ (Iz 12, 3), ki odpad od Kristusa in Cerkve povzdiguje v znamenje zvestobe do naroda ali določenega družabnega razreda, vsaka taka vzgoja si sama sebi piše sodbo in prišel bo čas, ko bo bridko občutila resničnost prerokove napovedi: „Vsi, ki gredo od Tebe, bodo zapisani na tla.“ (Jer 17, 13).

Okrožnica Pija XII. „Summi Pontificatus“ (Dalje)

Izjava,

sprejeta na zboru slovenske akademske mladine univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani, dne 8. aprila 1940, za državo in dinastijo, proti razdiralnem početju framazonov, republikancev in komunistov.

1. Slovenski akademiki univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani izražajo svoje ogorčenje nad dejstvom, da je sklican na belgrajski univerzi „Mirovni kongres“, na katerega so bili povabljeni akademiki tudi z hrvatske in slovenske univerze. Naše ogorčenje je opravičeno, ker se za to lažno „mirovno“ oznako skriva komunistična pobuda, vodstvo in propagandna akcija.

2. Še so nam v spominu krvave žrtve preteklih komunističnih izgređov na belgrajski univerzi in še posebej demonstracije, ki so jih ob priliki komemoracije francoskega admirala Gueprata vprizorili na belgrajski univerzi belgrajski komunisti z vzklikanjem proti „imperilistični“ Franciji. „Mirovni kongres“ v Beogradu ima isti namen: porabljajoč našo vojaško nevtalnost manifestirati za laži-nevtalno boljševisko Rusijo in demonstrirati proti „kapitalistično-imeparijalistični“ Franciji. Takih neznajnih salto mortale je sposobna samo do dna pokvarjena komunistična duša, ki svojo moralo uravnava po trenutnih pove-

ljih iz Moskve. Ista „Omladina“, ki je pred par leti po beograjskih ulicah aklamirala predstavnika osvobodilne „demokratične“ Francije, danes pljuje na „imperialistično“ Francijo, (ki nima pod svojo oblastjo niti enega slovanskega podanika) in to zgolj za to, ker je Moskva spremenila svoje interesne simpatije.

3. Izražamo svoj stud nad izdajalskim početjem špijonov kominterne, ki po nalogu Moskve razkrajajo našo notranjo moralno strnjeno in odporost in to v času, ko se na frontah odloča o neznani usodi bodoče Evrope.

4. Zahtevamo brezobzirno oblastveno borbo proti vsem framazonским, republikanskim, komunističnim pojavom v državi: prisilno delo za vse člane kompartije, razpust vseh prikritih legaliziranih komunističnih organizacij, ustavitve vseh levičarskih listov in publikacij.

5. Zahtevamo zaščito univerzitetne avtonomije proti destruktivnim zlorabam od strani komunističnih razgrajačev. Zahtevamo, da se univerza zaščiti znanosti.

6. Opozarjamo domače in tuje javno mnenje pred usodno zamenjavo: izgredi, akcije, demonstracije, kongresi itd., ki jih prirejajo komunisti belgrajske univerze, se ne smejo tomati kot volja jugoslovanske akademske mladine. Akademska mladina slovenske in hrvatske univerze ni in ne bo nikoli izročila zastopstvenega pooblastila belgrajskim komunistom.

Prepričani smo, da se bo tudi srbska akademska mladina vso odločnostjo otrešla vsiljivega varuštva agentov kominterne, izdajalcev kralja, naroda in države.

7. Pozivamo vso slovensko, hrvatsko in srbsko akademsko mladino, pa tudi vso narodno javnost, da se pridruži tej naši veliki borbi za *dinastijo, narodno in državno moč* proti agentom boljševiske kominterne, ki bi hotela, skrivajoč se za svojo laži-nevtalnost, ta veliki boj v Evropi zlorabiti za svoje suženjske načrte.

Naj živi velika nepremagljiva Jugoslavija!

Naj živi kralj Peter II. in naš narodni kraljevski dom!

Naj živi svobodna Evropa svobodnih evropskih narodov!

Dol s kominterno in njenimi agentil!

Slovenska akademska mladina univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Ste nam našli novega čitatelja?

na splošno da ta spregled.“

Lahko si mislite, kako zadovoljno sva odhajala od kardinala, kako veselo sva korakala z gravelskim župnikom po pariških ulicah.

Ali nesrečna vojna je prekrizala lepi načrt. Izseljenci so trumoma odhajali v domovino. Moral sem sestane odpovedati tudi pri kardinalu.

Bilo je 29. septembra 1939 ob 10 uri dopoldne. Ulica, ki vodi do kardinalove palače je bila podobna ostalim ulicam. Nekdaj so pa ostale pariške ulice bile zelo živahne. Vojna je pač pregnala iz velemesta otroški živ-žav, tuji in mnogi Parižani so se umaknili na deželo.

Mislím, da je bil v vratarni kardinalov brat: čisto podoben mu je bil. Povedal mi je, da je kardinal sicer doma, ali strank sploh ne sprejema.

Šel sem torej h kardinalovemu tajniku in mu pojasnil svoj prihod. Odgovoril mi je, da kardinal zdaj sploh ne predseduje nobenim slovesnostim, ker bi ljudi težko pravočasno spravili v zaklonišča, ako bi prišlo do napada. — Nato se je hotel posloviti, pa sem ga prekinil, da imam še album, ki bi ga rad poklonil kardinalu.

„Potem ga pa grem vprašat, morda vas le sprejme!“ Čez par minut je bil že nazaj; kardinal me čaka.

S smehljajem me je sprejel: „Venez, mon enfant!“ (Pridi, moje dete) Desnico mi je položil na ramo in sva šla proti oknu, kjer je bolj svetlo.

Med potjo sem mu povedal, da naš sestanek ni mogoč, kar je z obžalovanjem vzel na znanje.

Smehljaj se je, ko sva brala na prvi strani posvetilo, ki se v prevodu glasi:

„Kardinalu, ki odseva . . . Njegovi Eminenci Prezvzišenemu

Ivan-u Verdier pariškemu nadškofu, ki radi vojne ni mogel predsedovati slovenskim večernicam v nedeljo 15. oktobra 1939, na god svete Terezije, za Njegovo 75 letnico rojstva in 10 letnico kardinalstva v imenu katoliških Jugoslovanov v Franciji Ivan Camplin misijonar Slovencev in Hrvatov.

Potem se je pa zgodilo, kar nikdar ne bi pričakoval od takega starčka: hotel je videti vse slike v albumu (bilo jih je prek 100). Ko sva gledala slovenske narodne noše v naravnih barvah, je vzkliknil: „O, to je očarljivo!“ Med fotografijami naših izseljencev je opazil tudi mojo sliko, pa me ponovno objel.

Ko sva vse pregledala, je ponovno vprašal: „In vi mi to poklanjate? — Prav lepo se vam zahvalim, sem res ganjen!“ Pa me je poljubil na obe lici. Nato je nadaljeval: „Zelo ljubim vašo deželo; videl sem jo lansko leto, ko sem potoval v Budimpešto; je res veličastna dežela in ljudstvo zelo pobožno!“

Bil sem tudi v kardinalovi rojstni deželi, département Aveyron (ki je tudi domovina znanega francoskega generala de Castelnau); pokrajina visokih in rasežnih gorá, veličastnih dolin, lepih voda in močnega sonca, ki vse ožarja. Tak je tudi bil kardinal: njegova misel je našla odrešilno besedo iz sodobnih zmot v živem krsčanstvu, čigar bodočnosti simbol je kardinalov smehljaj. Camplin.

Kmečko-delavski tabor v Soboti

V predzadnji številki „Novin“ smo priobčili članek o kmečko-delavskem taboru v Soboti, ki bi se moral vršiti 21. aprila. Tabor je vsled tehničnih ovir preložen in se bo nepreključno vršil dne 5. maja 1940.

Vsem kmetom-članom Kmečke zveze in vsem delavcem-članom ZPD s tem naznanjamo gornjo spremembo datuma o taboru in prosimo, da to nemudoma sporočijo vsem poznanecem, prijateljem in drugim, da zdaj v nedeljo 21. aprila tabora ne bo in da naj nihče ta dan ne hodi radi tega v Soboti, temveč v nedeljo, dne 5. maja 1940.

Spored tabora v nedeljo, dne 5. maja 1940:

Ob 6. uri budnica s fanfarami iz stolpa farne cerkve; ob 9. božja služba; ob pol 10. slavnostni sprevod skozi mesto na stadion sportnega kluba „Mura“; ob pol 11. tabor, na katerem govorijo zastopniki Kmečke zveze in Zveze poljedeljskih delavcev; ob pol 12. slavnostna predstava Davorin Petančičeve igre „Slovenskega kmeta

povest“ (režija profesorja Jože Potokarja). Na taboru in v sprevedu bodo sodelovale godbe.

Za vstop k vsem prireditvam se bodo prodajali znaki po en dinar. Značke bodo vnaprej prodajale društva ZPD v vseh večjih krajih v Prekmurju. Kmetje in delavci, poskrbite si znake po en dinar vnaprej, da si zagotovite mesto na stadionu. Na progi Ormož—Ljutomer bo vozil izredni vlak, na progi Hodoš—Sobota bo zjutraj vozil pojačani redni vlak, zvečer pa izredni nazaj proti Hodošu. Udeleženci lahko potujejo z nedeljsko, t. j. s polovično karto.

V nedeljo, dne 5. maja t. l. torej vsi na veliki kmečko-delavski tabor v Soboti.

Pripravljalni odbor.

Izjava predsednika Združenih ameriških držav

Roosevelt je govoril 15. aprila ob priliki panameriškega dneva. Med drugim je dejal: Ameriške republike morajo biti pripravljene, da na silo odgovore s silo. Mi smo že našli novo mednarodno razmerje, ki se ga ne dosega s histeričnim kričanjem in s silnim premikanjem čet. Mi nismo uničili celih narodov, zapirali vlad, nedolžne ljudi pa pogladi iz njihovih domov. Mi nimamo nobenih nespametnih naukov o prednosti nekaterih ras. Tudi ne zahtevamo nobene diktature s pomočjo svetovne revolucije. Dogodki v starem svetu vplivajo naravnost in v dalekosežni meri na blagostanje ljudstva novega sveta. Mi smo v Panami našli sredstva in poti,

da oddaljimo vojno od te poloble in jaz prosim Boga, da nam ne bo treba nič drugega podvzeti. Ako bomo pa to vendar morali, potem sem prepričan, da v tej borbi dosežemo uspehe na celi črti. Notranja moč skupine svobodnih narodov je silna in nepremagljiva, ako se odloči za dejanja. Prepričan sem, da vsak narod, ki mu je potrebna sovražstvo za njegovo izgraditev, kočno mora propasti. Nobena zemlja ne more v miru živeti, ako nad njo neprestano lebdi senca grožnje in napada. Na čisto enostavni način, da namreč vsak narod spoštuje nedeljivost in neodvisnost drugega naroda, se je novi svet osvobodil glavnega vzroka vojne.

Glasi iz Slovenske Krajine

Sobota. Vsi tisti, kateri so se udeležili tečaja Mladinske JRZ v Soboti in želijo dobiti slike tečaja, se naj oglasijo pri Casar Josipu, na Borzi dela. — Knjižnica Delavske zbornice sporoča vsem svojim obiskovalcem, da bo s 1. majem spremenila uradne ure tako, da bo izdajala knjige samo vsako nedeljo od 9. do 11. ure. Z istim dnem se bo zvišala izposojnina od 0.50 na 1 dinar za vsako knjigo. Knjižnica posluje v Delavskem domu in ima veliko izbiro knjig. — Bivši kaplan č. g. Škraban Janko je nastopil službo kaplana v Ljubnem, v krasni Savinjski dolini.

Lendava. 28. aprila ob 10. uri bo v hotelu „Krona“ redna letna skupščina „Skupnega združenja obrtnikov v D. Lendavi.“ — Tretja vinska razstava in vinski sejem se bo vršil v nedeljo, dne 19. maja t. l. Istega dne bo v Lendavi tudi kongres vinogradnikov za dravsko banovino. O teh prireditvah bomo v kratkem še kaj več sporočili. — Davorin Tratnjek, šol. nadzornik je bil izvoljen za odbornika Slovenskega čebelarkega društva.

Grad. V nedeljo 28. aprila bo postavljen za našega župnika č. g. Kolenc Ivan, dozdašnji provizor. Farniki smo s tem izredno zadovoljni.

Beltinci. 14. aprila je umrla v mariborski bolnici ga Minka Osterc, roj. Trdina, soproga veletrgovca. Pogreb je bil 17. aprila. — Blagi pokojnici želimo častljivo vstajenje, njenim pa naše iskreno sožalje.

Črenovci. 5. maja ob pol 3. uri pri cerkvi pri nas lejko dobiš: kompletno spalnico, kromatično harmoniko, moški ali ženski bicikl, sod vina, moško ali žensko obleko, moško žepno ali žensko zapestno uro, budilko i še nad 400 drugih dobitkov, vsakoga za 3 Din: bo tombola Prosvetnega društva. Če bo slabo vreme, se preloži na prišestno nedelo.

Na sirotišnico Deteta Marijke v Turnišči je gd. Vuk Helena nabrala v Chicagi 6 dol. in pol=357.50 Din. Penez poslan v Turnišče. Darivali so v dolaraj: Balažic Anton 2.50, Rajtar Bara 1, Žapčič Kata 0.50, Balažic Jožef 0.50, Vuk Helena 2. Marijka naj vam povrne.

Melinci. V nedelo 7. aprila zvečer so se svadili na vesi Gerič Štefan, Majcen Martin i Pozdrec Ivan. Gerič je oviva dva plodo s količom po vesi, okrog 11 vöre ponoči je pa odšel spat v štalo k Kuzma Matiji. Edno vöro za tem sta ga Pozdrec i Majcen vmorila i to tak, da je prvi sveto z električnim lampašom, drugi je pa Geriča dvakrat vdaro s količom po glavi, da je mrtev obležao. Orožniki so oba krivca predali oblasti.

Vadarci. Naši ljudje radi darujejo na dom sv. Franciška.

Törnišče. 13 letni Anton Koren se je veso na tovorni avtomobil; pri tom je tak nesrečno spadno, da si je potro ključnico.

Renkovci. 72 letna Treza Žilavec je spadnola pred stüdencom i si potrla desno nogo.

STAROSLOVENSKE MOLITVENE KNIGE se ponovno dobijo za 30 din. v knigarni pri Zver Ivani v Soboti.

Naši v Ameriki. V Bethlehemu so vmrli poznani Slovenec Georg Kerec. Pokojni so se v mladosti preselili v Ameriko, ki jim je postala druga domovina. Pred 40 leti so se naselili v Bethlehemu in so delali v Bethlehem Steel fabriki. 17. marca so po dugšem betegi vmrli. Naj počivajo v miru! — Hodošek Jožef, poznani lastnik hotela v Bethlehemu, je nevarno zbeležao. Na oboj strani so se njemu zvužgala pluća. Tjeden dni je ležao v Easton Hospitalu in srečno prestao kritične dni. Zdaj se doma vrači. Želimo njemu skorajšnje popolno ozdravljenje.

Pogled po državi

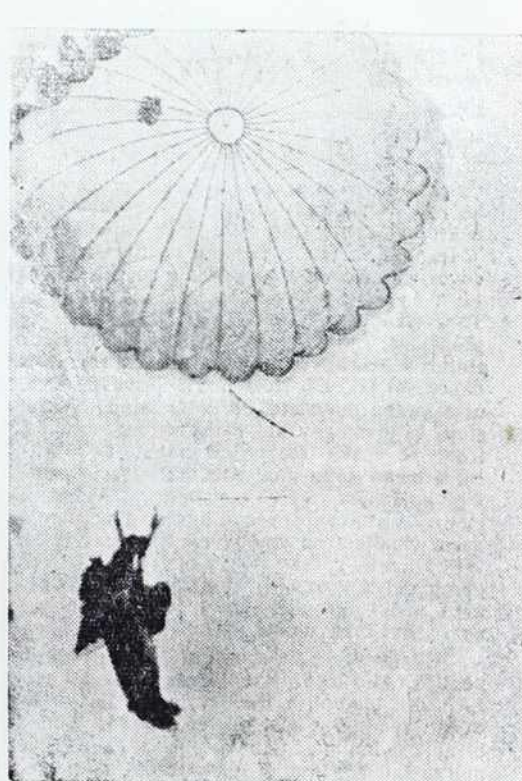
Ljubljana. Profesor Alojzij Žitnik je imenovan za banskega inspektorja za srednje šole. Jeseni leta 1921 je bil imenovan za suplenta na gimnaziji v Soboti, čez eno leto pa premeščen v Ljubljano. Na odgovornem mestu mu želimo veliko uspeha.

Maribor. Tujskoprometna zveza je imela sestanek, kjer se je ugotovilo, da bomo zdaj zavezani skoraj izključno na naš notranji turizem. Zato zveza letos pripravlja tudi *prospekte M. Sobote in Prekmurja*. To bo sploh prva propagandna turistična publikacija naše krajine, ki bo letos z otvoritvijo petanjskega mosta še tesneje povezana s Slovenijo. — Duhovnik Oberžan Drago, bivši cankovski kaplan, je po škofovem naročilu odšel na dušnopastirski obisk med slovenske izseljence v Belgijo in Holandijo. Vrnil se bo sredi meseca maja.

V Celju je bil na zborovanju JRZ gradbeni minister dr. Krek, ki je poročal o položaju, nakar so zborovalci sklenili resolucijo, da Slovenci brezpogojno zahtevamo *takojšnjo ustanovitev slov. samouprave*. To je brez dvoma zahteva vseh Slovencev. Žal pa je na jugu še mnogo nejasnosti, ko se nekateri politiki krčevito upirajo pravilni ureditvi države. Zanimivo je na primer, da se je med Srbi našel profesor, ki se piše dr. Lazarevič, ki je zapisal, češ da Srbi sploh ne potrebujejo svoje banovine in da naj ostane vse tako, kakor je zdaj. To se pravi, naj bi ostala država neurejena, da bi mogel centralizem vladati vsaj na večjem delu Jugoslavije. To gotovo ni patriotsko stališče. Na drugi strani pa je med Srbi začel predavati znani profesor Tasič, ki iskreno priporoča Srbom, naj se oprimejo misli, da je Jugoslavijo treba urediti na podlagi federativne zveze. Nekateri srbski krogi se boje prevelike samouprave, češ da bi to utegnulo škodovati sami državi. Toda v tem oziru je skušal Srbe potolažiti senator g. Vilder v svoji „Novi Riječi“, ko je v imenu SDS, ki na Hrvatskem zastopa Srbe, izjavil, da bi bila neodvisna Hrvatska največja poguba za Hrvate same. In tudi izjave drugih odgovornih hrvatskih politikov se glase tako, da Hrvati vidijo v Jugoslaviji svojo skupno domovino.

Rajhenburg. Opat tukajšnjega samostana p. Placid Epalle, (ki je obiskal tudi našo krajino), doma iz Francije, se je odpovedal. Za novega opata je izvoljen Slovenec p. Plj Novak, rojen v Kozjem.

Cigarete so se podražile s 15. aprilom, cenejšje za 1 Din, finejšje za 2 Din pri škatlji.

Iz moderne vojne: vojak s padalom se bliža zemlji.

Zoper nadležne in sumljive

tujce v naši državi. „Jugoslavenski radnik“, glasila Jugorasa, razpravlja o stališču Delavskih zbornic iz Belgrada, Skoplja in Novega Sada do vprašanja številnih tujcev v naši državi in med drugim pravi: Jugoras odločno ponavlja svojo zahtevo po reviziji določb o pravici prebivanja vseh tujcev v državi. Skrbno naj se preuči njihovo gibanje pri nas. Tisti tujci, ki se lahko zamenjajo z domačini, naj se takoj pošljejo čez mejo. Z vsemi tistimi, ki so brez poklica ali pa imajo sumljivo zaposlitev, naj se postopa najstrožje po zakonu. Poiščejo naj se vsi tisti odvetniki in posredniki z drugimi nosilci korupcije, ki so protizakonito izposlovali za tujce delovanje in bivanje v državi, in naj se najstrožje kaznujejo. Ti ukrepi in kazni naj se razširijo na vse tiste državne uradnike, ki so omogočili tako delovanje.

Beograd. 15. aprila se je vršila seja ožjega glavnega odbora JRZ, katere se je udeležil tudi Dr. Klar, zdravnik in bivši narodni poslanec iz Lendave. — V Beogradu se vrši III. pomladni velesjem.

Kovanci po 1 dinar izgube veljavo

Narodna banka kraljevine Jugoslavije opozarja, da bodo na podlagi sklepa finančnega ministrstva stari enodinarski kovanci prenehali biti z 20. aprilom 1940. zakonito plačilno sredstvo. Zato se pozivajo vsi, ki imajo take kovance, naj jih čimprej zamenjajo pri blagajnah Narodne banke ali državnih finančnih ustanov.

Naši stiki z drugimi državami

Z Madžarsko

V Beogradu so se vršili jugoslovansko-madžarski trgovinski razgovori. Pri tem so Madžari predložili seznam 30 raznih jugoslovanskih proizvodov, ki bi jih izvozili, zlasti rude in kovine. Zanimivo je, da Madžari kot poljedelska država iščejo tudi mnoge kmetijske pridelke, posebno one, ki služijo kot živinska krma. Naša delegacija se je pa zanimala za nakup železa, jekla, koksa, semena oljnatih rastlin, semena dobrih žitnih vrst za plemensko živino itd.

S Francijo

Velika razstava moderne francoske grafike v Zagrebu. Dne 20. aprila bo v Umetniškem paviljonu v Zagrebu odprta razstava moderne francoske grafike in razstava francoske umetnosti v Jugoslaviji. Prvo razstavo prireja Hrvatsko društvo umetnosti in bo razstavljenih 250 grafiških del sodobnih francoskih mojstrov, ki so bila poslana iz Pariza. Drugo razstavo pa prireja v istem paviljonu Društvo prijateljev Francije v Zagrebu z namenom, da pokaže pregled najznamenitejših del Francoske umetnosti, ki jih imamo v Jugoslaviji. Podobna razstava francoskih slik in kipov je bila prirejena nedavno v Budimpešti in je imela velik uspeh.

Za gospodarja in gospodinjjo

Domači kostanj

Začela sem se zanimati za prekmurški kostanj. Naša sem drevo, zelo visoko, prepolno vej, mnogo že odžaganih, kakšnih 12 odžaganih, iz teh odžaganih so tik okrog že nove veje. Ko smo ga v deblu merili, je imel 10 metrov, toliko kot spominska stara lipa. Ta kostanj je star več sto let. Nič še ni prepepelega. Lastnik tega kostanja je Bočkor Peter v Markovcih. On je starejši mož, a dedek, ki so zelo stari umrli pred 50 leti, niso vedeli povedati, od kdaj stoji. Vedno stoji, to je njegov krstni list ustnega izročila. Rodi še vsako leto po en meter, to je kubični meter sadu, bolj drobnih, a zelo sladkih kostanjev. Veje korenine so vidne 5 metrov v dolžini okrog drevesa, a na planini vsem viharjem na klubovanje, ima tak orjak veje korenin gotovo po 10 metrov ali še več okrog debla v zemlji, drugače se ne bi držal s svojo ogromno težo in višino toliko let na vedrini brez zatišja hiš ali gor.

Čitala sem, da kostanj ljubi pečeno zemljo. Ali bi se ne izplačalo, da bi ga kmetje sadili tembolj v Prekmurju, ki imajo pečeno zemljo? To bi bil lep izhod za pridobivanje dohodkov. Celi kompleks zemlje bi morali biti posajeni s kostanjem. Čudimo se, da nekateri ljudje iz nič obogate. Bil si podjetni. Če boš vsadil drevo, ne boš imel dosti koristi od njega, več koristi bo pa imel tvoj sin, tvoj vnuk in tvoj pravnuk. To je tudi erbijska, lepa erbijska. Kostanj je boljše saditi v spomladi, kot v jeseni, ker sedaj ni tako nevarno zaradi glodavcev, ki ga v jeseni proti zimski ogledajo.

Vrt v aprilu

Vsako delo v aprilu je važno, da boš ohranila to, kar si položila v zemljo. Nekateri gospodinjje mislijo, da so na boljšem, če zelo hite spravljat v zemljo že v marcu. To je napačno mišljenje. Če je leto zelo mrzlo, kot je letos, to nima pomena, ker bo preje v zemlji zgnilo, kot v mrazu sknilo. Toplota in sonce daje rast, ne pa burja in mraz. Vrtnar ima priprave, da ohrani sadeže, mi jih pa nimamo in se tudi ni časa ukvarjati. Vrtnar dražje proda, če ima v mrzli spomladi preje zelenjavo, mi pa glejmo, da ne bomo cel dan v vrtu tlačali. Bomo pa malo pozneje jedli in takrat več. Če pa je nevarnost za kakšne sadike, jih obvaruješ, da povezneš čez noč nanje velik zaboj in ga pokriješ z žakljem. Zraka bo dovolj in se rastline ne polomijo. Bati se je glogovega belina in gosenic; če bi se pa prikazale mušice, ki obrirajo zelje, bo treba zgodaj zjutraj, ko bo še rosa, potrositi po orosenih lističih s pepelom vse zelje. Če v suhem trosiš pepel, pade na zemljo, na roso se pa prime. Važno je polivanje. Zjutraj smeš polivati le do pol osmih, zvečer pa, ko je šlo sonce že za gore; tedaj, ko se je zemlja že malo ohladila. Nežne cvetke, če so od sonca sparjene, vroče, jim mrzla voda uniči srce. Če je srce, iz katerega poganjajo novi listi, uničeno, ne pomaga korenina nič več. Saditi smeš, to je presajati samo zgodaj zjutraj in zvečer po zahodu sonca. Neki učitelj je presajal sadike po deveti uri zvečer. Kar se ob soncu presaja, to vse pogine, če tudi je pravilno posajeno v zemljo. Po dežju je dobro presajati, ker bo imela korenina vlago za življenje. Toda če je srce po presajanju eno ali celo tri ure na vročem soncu, mora poginiti. Tu ne pomaga zalivanje. Ne prodre voda do vlaknic in srce se posuši. Pred dežjem saditi ni zanesljivo, ker le tedaj, če si izdelala jamico 1 decimeter globoko, jo napolnila z vodo in ko je zemljo voda popila, potem šele vsadi korenino. Dež ne premoči vedno tako globoko zemlje. Polivanje pa moči

Horvat Martin:

Na zapadni fronti

Bilo je v svetovni vojni, ob Piavi. Od zapada so se videli odsevi zahajajočega sonca. Odsevi žarkov so se svetlikali v Piavi, ki je šumela v daljavo. Ozračje je bilo mirno, le na nebu so žareli stolpi oblakov krvavo rudeče, kakor bi opozarjali ljudstvo na zemlji, da je že dovolj vojne, dovolj prelivanja krvi.

Sotlarjev Joško, se je s puško na rami sprehal ob Piavi. Bil je na straži. Zdal pa zdaj se je ozrl preko reke, če bi koga opazil. Potem je zopet zrl v reko, iz katere so izginjali poslednji obrisi sončnih žarkov. Mesec je ravno prikukal izpod gore, ter medlo razsvetljeval bojišča. Joško so blodile razne misli v glavi; večkrat je zazdehnul, kakor bi iztresal iz sebe bol. Mučila ga je zadnje dni neka slutnja ter se ga oklepala čedalje bolj. Čim bolj se je je otresal, tem huje se mu je zagrizla v srce. Joško je obstal, v glavo so mu prišli spomini na domovino. Prijel se je za glavo, ter napol glasno govoril: Ali bom hodil zopet kdaj po domači zemlji, se razgovarjal z domačimi? Oh, mogoče nikdar. Prav gotovo, se ne vrnem nikdar več. Vsaj enkrat bi jo rad videl, vsaj enkrat bi rad hodil po zemlji, na kateri sem preživel svoja otroška leta. Toda? V najlepši dobi, 18 leten sem moral pustiti do-

le površje in hladi. Pravilo, kako globoko sej, je le eno za vse seme. Kolikor je seme visoko, trikrat toliko naj bo v zemlji globoko. Zato je za solato dovolj, ko si jo posejalo, da lepo s grabljicami ali kar z rokami malo pomeša zemljo. Ne stiskaj preveč močno zemljo na seme. Nekateri kar zabijajo zemljo in z grabljami tolčejo po zemlji, ko so posejali. Tri dni smo zemljo drobili v zrnce, zdaj bi jo pa zabijali v gručo! Ko bodo deca pleli, pazi, da ne bodo popleli špinače s travo. Špinača se pokaže v obliki dveh tankih lističev, ki so kot trava. Pusti, da špinača malo poraste, da jo bodo razločevali od trave.

Gasilstvo v lendavskem srezu

Gasilske čete, združene v gasilski župi srezu Lendava, so dne 10. marca 1940, imele letno skupščino v Lendavi.

Skupščino je otvoril starešina župe, ki je ugotovil sklepčnost, ker je bilo navzočih vseh 90 delegatov.

Pri otvoritvenem govoru je pozdravil starešina Nj. Vel. kralja Petra II. ter Nj. Vis. princa Tomislava, kot pokrovitelja gasilstva in Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, kar so navzoči delegati sprejeli z veseljem ter vzklknili trikratni živio!

Pozdravil je tudi zastopnika oblasti g. srezkega načelnika Grabrijana ter tovariša delegata zajednice g. Bogdana Pogačnika iz Maribora

V nadaljnjem govoru se je spomnil umrlega tovariša Žerdin Martina, ki je bil ustanovitelj in dolgoletni tajnik gasilske čete v Žižkih. Navzoči gasilci so mu v spomin vzklknili trikratni „slava mu!“ Potem je podal svoje poročilo o stanju gasilstva v lendavskem srezu. Župa šteje 45 čet, v kateri je včlanjenih nad 1000 gasilcev. Skoraj vse vasi so že ustanovile svoje čete, samo še 2-3 vasi ne. Poročal je tudi, koliko imetja so rešile čete v preteklem letu. Poročal je, koliko ognjev je bilo v preteklem letu, med katerimi je bil največji v Žitkovcih, kjer je napravil več stoježer škode. Gasilci so pa rešili nad stoježer Din imetja. Vsi drugi ognji so bili manjšega obsega, vendar so bili gasilci zraven.

Tudi povoden je dala gasilcem mnogo dela. To najbolj vedo čete ob Muri. Iz župnega inventarja je razvidno, da so vse čete preskrbljene z orodjem D. Lendava ima zraven avtomobila še motorno brigalno. Črensovci pa le avto za prevažanje moštva.

Tajnik župe nam je podal poročilo o odborovih sejah ter o sprejetih dopisih in o napredovanju čet v upravi. Blagajnik pa o stanju župnega premoženja. Predložil je poročilo za leto 1940, ki ga je župa predložila. Predsednik nadzornega odbora je poročal o delovanju uprave. Našel je vse v redu ter predlagal razrešnico, kar je bilo soglasno sprejeto.

Po tem poročilu je starešina radi volitev skupščino za 10 minut prekinil ter se zahvalil za dosedanje zaupanje. Ker je pretekla triletna doba funkcionarjev, je odredil nove volitve. Opozoril je prisotne delegate, da se volitve vršijo na podlagi vložene liste. Naprosil je delegate, da naj sestavijo listo. Na željo delegata iz Lendave so bile volitve tajne. Vloženi sta bili dve listi. Prve liste nosilec je bil g. Némethy Š., druge liste pa g. Taš. Prva lista je dobila 62 glasov, druga pa 26. Preglednika sta ugotovila, da je dobila prva lista 36 glasov več in torej z večino zmagala. V upravni odbor so zvoljeni: Némethy Štefan Lendava, Sreš Martin Ižekovci, Lutar Š. Lendava, Vöröš Štefan, Beltinci, Benkovič Aleš, Gaberje, Glavač Aleksander, Melinci, Treiber

mačo zemljo in iti: kam? naravnost v smrt. Kako rad bi živel! Saj čujem, kako mi utriplje srce: še bi živel; saj čujem, kako se mipo žilah pretaka mlada kri, ki bi še rada živela; saj vidim v duhu, kako me kliče domača zemlja: pridi, vrni se zdrav in vesel. Gospoda si nakopa sovraštvo med seboj in potem se mi nedolžni ljudje moramo ubijati za nje. Saj bi lahko vsi narodi v miru in slogi živeli. Vsi bi imeli dovolj vsega. Toda zdaj ne pomaga nič. Bog nas naj čuva še vnaprej.

Tedaj je Jožeta nekdo prijel za ramó. Joško se je zdrznil in se obrnil. „Kaj premišljuješ in govoriš, Joško?“ ga je pozdravil Sečkarjev Tonč, ki je bil istotam. Bil je velik in močan 20 letni mladenič, močne narave človek.

„Oh saj veš, premišlujem, čemu se mi pravzaprav ubijamo tukaj.“

„Nič se ne plaši Joško, veš, opoldne sem slišal kapetana, da bo kmalu vojne konec. Italjani nas ne bodo več napadali in potem se vrneva...“

„Oh Tonč, veš, neka slutnja mi pravi, da ne bom več videl domačega kraja; umreti bom moral tukaj v tujini.“

„Ne misli na to, Joško, Boga prosi, da naju obvaruje vsega hudega.“

V tem hipu je pristopil vojak in ju prekinil. V madžarščini jima je rekel, naj gresta takoj v tabor, ker so zvedeli, da jih bo sovražnik nocoj napadel, zato se morajo pripraviti.

Prezgodaj plestijni za deco, ker še ne ločijo sadike od plevela. Uvajaj jih v delo in zanimanje za vrt.

V posebnem kotlu ima vsaka gospodinja nekaj zdravilnih rastlin ali dišečih sadik in to ajbeš, timijan, brsljan. Ko pride sosed v vrt, se rada ustavi ob dišečih grmičih: Tu je cel razgovor o zdravljenju z domačimi rožami. Ogrog vrtno ograje se posadi ribezl, ki daje deci veliko veselje z rdečimi grozdci ali pa mal grm agrasa. Na jagode v vrtu ne pozabimo. Preneseš jih iz gozda in posadiš v vrtu. Ali posadiš plemenite vrtno jagode. Teh je več vrst. Izredno dobra navodila za uporabo v jedilniku kompotov iz jagod bodi pravočasno objavljena v „Novinah“.

O kumarcah ali ugorkah pozneje, rade pozebejo, zato pridejo pozno v vrt.

Zalar Marija

Oglasi v Novinah,

najbolj razširjenem
prekmurškem tedniku,
imajo uspeh!

„Meningitis“

Nalezljivo vnetje možganske mre-
ne ali „meningitis“ je huda bolezen.
Najpogosteje obole na tem otroci v
starosti do 15 leta. Bolezen se javlja
najčešče spomladi, ko je največ raz-
nih prehladnih bolezni, ki znižajo te-
lesno odpornost. Gosta naseljenost in
slabe stanovanjske razmere močno po-
spešujejo okuženje.

Povzročitelj nalezljivega vnetja
možganske mreje je le z drobnogle-
dom vidna klica „meningokok“, ki
biva v gnoju na možganskih mrenah,
tiči pa tudi v ustih, nosu in žrelu.
Prenaša se na zdrave ljudi od bol-
nike z drobnimi kapljicami pri kaš-
ljanju, kihanju in glasnem govoru.
Klica prodre v naše telo najbrž skozi
nebne bezgavke, pride v krvni obtok
ter povzroča gnojenje možganskih in
hrbtenjačnih mren.

Razvoj bolezni: Par dni po oku-
ženju izbruhne bolezen navadno ne-
nadoma s splošnim nerazpoloženjem,
povišanjem telesne toplote 39° C, kjer
se drži dalj časa. Pri dojenčkih se
lahko pričinja bolezen s krči. Bolniki
bruhajo, tožijo nad neznoznimi bole-
činami, v glavi, vratu, in hrbtu in
imajo močno občutljivo kožo. Zna-
čilna je lega bolnika: glava je upo-
gnjena navzdol, trebuh je vdrt in spo-
dnji udi pritegnjeni k trebuhu. Bolnik
včasih oslepi in oglušči, zavest pa
ohrani do kraja, kar nam olajša ločit-
ev nalezljivega vnetja možganske
mrene od drugovrstnih vnetij. Smrt
nastopi prav pogosto, največkrat že v
prvem tednu; neredko pa se bolezen
dolgo vleče in zapušča bolniku po-
kvarjeno živčevje.

Bolezen se mora po zakonu tak-
oj prijavit in bolnika čimprej izo-
lirati (osamiti), najbolje v bolnici.
Potrebno je razkuževanje bolnikove
sobe, perila in predmetov, ki jih je
rabil bolnik. Ko otrok okreva, ne sme
še 40 dni v šolo. Ako se hočemo
obraniti nadaljnega širjenja bolezni,
moramo biti pozorni tudi na dozdevno
zdrave bacilonose in bolnikove oko-
lice ter jih bakterijološko pregledati.

Bolezen se zdravi z vbrižgava-
njem protimeningokovega seruma v
mišice in hrbtenični kanal, kar sme
napraviti le zdravnik.

V prvi vrsti je treba skrbeti, da
bolezen čimprej spoznamo: Če pride
bolnik prekasno v bolnico, nastanejo
v možganih tako hude spremembe,
da jih nobeno zdravilo ne more več
odpraviti.

Za časa širjenja bolezni se izo-
gibaj tesnega stika z množicami ljud-
stva, ker se tam najlažje okužiš!

Opomba: Tudi pri nas so se
pojavi nekateri slučajji te nove bo-
lezni, zato članek objavljamo.

Za smeh

A: Ka ti delaš zajtra prvle kak gori
staneš?

B: Spim!

Na železnici

Kondokter: Ka je z vami? Vi mate
staro karto.

Potnik: Nikaj zato, g. konduker,
vej sem jas tudi stari.

Semenski krompir,

mešani, večjo množino, lastni pridelek, po-
polnoma zdrav ima k odaji „Posestvo Jelovšek“
Tešanovci, p. Martjancl.

Sodarskega pomočnika

sprejme takoj BENKOVIČ JOŽEF, Ivanci
p. Bogojina - Prekmurje.

Cena oglasov:

Cela stran 800 Din, pol strani 400 Din
Mali oglasi 15 Din
Poslano med tekstom vsaka beseda 2 Din